

Druga śmierć

Baruszk, Baruszk, woła mama,
wyjdźże już z tego kąta, zostaw książki,
wypatrzysz oczka. Idź się lepiej pobawić z dziećmi.
Ciepła ręka odgarnia spadające na czoło czarne loczki,
uparcie wymykające się spod czapki.

I znowu ten sen, myśli Benedykt,
dlaczego mnie prześladowuje?
Mamo, nie wołaj tak głośno,
przecież Baruch umarł, przez siedem dni
wszyscy chodzili w skarpetkach,
mełli kadysz w zaciśniętych ustach.

Kaszle, wzdycha - nie jest łatwo umierać dwa razy
bez materialnej duszy, choćby ważyła ledwie parę gramów,
bez starego boga, choćby i był gniewny.

Znowu kaszle. Jakie umierać, myśli,
przecież byłem i jestem wieczną substancją.
Nic się nie zmienia. Położę się i zasnę.
Wszystko i tak jest zapisane.

*

7 grudnia 2008

*

Baruch Spinoza (24 listopada 1632 w Amsterdamie - 21 lutego 1677 w Hadze)

Za życia Spinozy jego poglądy były całkowicie odosobnione i spotkały się z krytyką ze wszystkich stron.

Urodził się w Amsterdamie, w rodzinie żydowskich marranów, która uciekła z Portugalii. Uczęszczał do żydowskiej wyższej szkoły należącej do hiszpańsko-portugalskiej wspólnoty w Amsterdamie. Szkoła ta wydała jego pierwszą pracę naukową o gramatyce języka hebrajskiego. Znał biegle Talmud i kabalistykę. Uprawiał zawód optyka - do końca życia utrzymywał się wytwarzając soczewki.

Dzięki przyjaźni z uczyonym, Franciszkiem van den Endenem, zapoznał się z dziełami Giordano Bruno i filozofią Kartezjusza. Nieortodoksyjne poglądy Spinozy (a konkretnie - kłótnia z teologami na temat materialności ludzkiej duszy) spowodowały oskarżenie go o herezję i wykluczenie w 1654 z gminy żydowskiej. Przyjął wtedy łacińskie imię Benedykt. Nigdy potem Spinoza nie skłonił się ku żadnej religii, przez co odciął się od innych, zachowując kontakty i utrzymując korespondencję jedynie z grupą uczonych.

W 1659 roku zamieszkał na stałe w Hadze, nadal pracując w swym zawodzie i zajmując się filozofią. Zyskał sławę już za życia dzięki streszczeniu filozofii Kartezjusza (Zasady filozofii Kartezjusza w porządku geometrycznym wywiedzione - 1663), a przede wszystkim za Traktat teologiczno-polityczny z 1670 r., który znalazł się w indeksie

ksiąg zakazanych.

Spinoza otrzymał ofertę objęcia katedry filozofii na uniwersytecie w Heidelbergu pod warunkiem niewyrażania treści antyreligijnych w swych wykładach - propozycję odrzucił.

Spinoza był filozofem w pewnym sensie wewnętrznie rozdartym. Z jednej strony był zafascynowany mistycyzmem i panteizmem w duchu Majmonidesa, a z drugiej najnowszymi w jego czasach prądami filozoficznymi, czyli racjonalizmem Kartezjusza i naturalizmem Hobbesa.

Jego programem filozoficznym było pogodzenie tych wszystkich prądów w jednolity i spójny system.

<http://www.youtube.com/watch?v=PdmnYTCR2ug>

W ciągu swojego życia Spinoza stale zmieniał i modyfikował swój zbiór założeń i nie będąc ich pewnym do samego końca, nazywał je wszystkie tylko propozycjami.